

POROČILA**Novi magistri in doktorji znanosti s področja geografije na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani****Lucija Jereb:****Spreminjanje kulturne pokrajine na Krasu
*Changes in the cultural landscape of the Kras***

Magistrsko delo: Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 2012, 142 strani

Mentorica: dr. Metka Špes

Zagovor: 5. 10. 2012

Naslov: Vrzdenc 34, 1354 Horjul, Slovenija

E-pošta: Lucija.jereb@gmail.com

Izvleček: Obravnavano območje slovenskega Krasa velja za pokrajinsko ranljivo enoto, ki ji velja posvečati posebno pozornost zaradi njenih specifičnih geomorfoloških značilnosti. Območje je od Franciscejskega katastra (1819) dalje doživljalo velike spremembe v rabi tal, ki so potekale v smeri obsežnega zaraščanja. Analiza razpoložljivih katastrskih podatkov (od 1819 do 2010) prikazuje dinamično spreminjanje deležev zemljiških kategorij v preteklem dvestoletnem obdobju. V obdobju od leta 1819 do 1906 ni zaznani večjih sprememb, medtem ko pozneje zaradi načrtnega pogozdovanja počasi narašča delež gozda, predvsem na območju pašnikov. Zelo opazne spremembe se zgodijo šele po letu 1970, ko začne delež gozda intenzivno naraščati, obdelovalne površine pa upadati, tako da leta 2010 prekrivajo manj kot 1 % vseh površin, gozda pa je kar 75 % oziroma skoraj 62 % več kot leta 1819.

Kljub splošnemu zaraščanju se raba tal razlikuje glede na geografske značilnosti, na katere vplivajo tako naravnogeografski kot tudi družbenogeografski dejavniki. Kartografsko gradivo in izkustvo domačinov na izbranih območjih Dolnje Ležeče, Komen in Pliskovica napoveduje tri različne možnosti prihodnjega razvoja pokrajine na Krasu: a) popolno urbanizacijo vaškega okolja, b) skladni razvoj kmetijstva in gospodarstva, pri čemer je za kmetijstvo značilna specializacija in intenzifikacija ali c) ohranjanje pretekle podobe podeželske pokrajine na Krasu.

Ključne besede: regionalna geografija, kulturna pokrajina, raba tal, spremembe rabe tal, zaraščanje kmetijskih zemljišč, percepcija zaraščanja, Franciscejski kataster, Dolnje Ležeče, Komen, Pliskovica, Kras

Nataša Bizjak:**Politična geografija Kavkaza*****Political geography of Caucasus***

Magistrsko delo: Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 2012, 159 strani

Mentor: dr. Jernej Zupančič

Zagovor: 4. 12. 2012

Naslov: Vilharjeva 28b, 5270 Ajdovščina, Slovenija

E-pošta: bizjaknata@gmail.com

Izvleček: Območje Kavkaza od nekdaj predstavlja pomembno vez med Azijo in Evropo, most med Vzhodom in Zahodom. Strateško pomembno območje predstavlja tudi stičišče kultur, poseljeno je namreč z narodi, ki imajo zelo dolgo in bogato zgodovino, kulturo in tradicijo. Po razpadu Sovjetske zveze so Kavkaz zaznamovali predvsem burni procesi medetničnih spopadov ob tvorbi novih držav in bili poleg strateškega položaja, ekonomskih virov ter transportnih potencialov tudi eden izmed razlogov povečanega mednarodnega zanimanja za regijo. Analiza notranjih in zunanjih dejavnikov vpliva je pokazala, da kljub novim geopolitičnim okoliščinam na Kavkazu, ostaja območje še vedno precej politično labilno ter potrebuje pri svojem razvoju kot pomembno tranzitno območje pomoč zunanjih držav, torej ga lahko še vedno označujemo kot del »pasu črepinj«. Vpliv ZDA ter njenih strateških zaveznikov se na Kavkazu vedno bolj krepi, vojaška sila se nadomešča z ekonomsko predvsem s finančnim vlaganjem v izgradnjo novih transportnih poti za prevoz nafte in zemeljskega plina na Zahod. V dobičke, povežane s transportom energentov na zahodne trge, so usmerjeni glavni interesi, ki jih imajo zunanje države na Kavkazu. Eden glavnih ciljev ameriške politike na Kavkazu je tudi preprečitev monopola drugih držav nad energetsko zalogo Kaspijskega bazena, predvsem Rusije, kar vodi k nadaljevanju zapiranja ruskega »hartlanda«.

Gljučne besede: politična geografija, geopolitika, mostišče, konflikti, krizno območje, Kavkaz, Rusija

Zala Strojnik Božič:

Onesnaženost tal otroških igrišč javnih vrtcev v Mestni občini Ljubljana
Soil contamination of public kindergartens in the City of Ljubljana

Magistrsko delo: Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 2013, 232 strani

Mentorica: dr. Metka Špes

Zagovor: 17. 6. 2013

Naslov: Vikrče 22, 1211 Ljubljana Šmartno, Slovenija

E-pošta: zalasbozic@gmail.com

Izvleček: V Mestni občini Ljubljana so bile v preteklosti ugotovljene povišane vrednosti nekaterih nevarnih snovi v tleh. V magistrskem delu so predstavljeni podatki o potencialno nevarnih snoveh v tleh in njihov vpliv na zdravje otrok. Predstavljeni so tudi pristopi k preučevanju onesnaženosti tal v izbranih evropskih državah in ureditev v Republiki Sloveniji. Ocenjena je onesnaženost tal otroških igrišč javnih vrtcev v Mestni občini Ljubljana glede na potencialne vire onesnaževanja in najpogosteje ugotovljene nevarne snovi. Predlagani pa so tudi ukrepi za preprečevanje oziroma zmanjšanje vnosa nevarnih snovi iz tal v organizem otrok, ki med drugim vključujejo ustrezno izbiro lokacije vrta, spremembo veljavnih predpisov s področja otroškega varstva, preudarnejše načrtovanje in vzdrževanje otroških igrišč, spremljanje kakovosti tal in izobraževanje zaposlenih in javnosti.

Gljučne besede: javni vrtci, tla, nevarne snovi, otroško igrišče, Mestna občina Ljubljana

Martina Sovdat:**Geopolitični položaj Turčije – mostišče med EU in kriznimi žarišči**
Geopolitical position of Turkey – the gateway between the EU and crisis areas*Magistrsko delo:* Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 2013, 121 strani*Mentor:* dr. Jernej Zupančič*Zagovor:* 30. 9. 2013*Naslov:* Podraga 19, 5272 Podnanos, Slovenija*E-pošta:* martina.sovdat@gmail.com

Izvleček: Na evropski celini leži le okrog tri odstotke turškega državnega ozemlja. Kljub temu je Turčija zgodovinsko močno povezana z evropsko zgodovino, saj je v moderni dobi predstavljala eno ključnih sil in vplivnih jeder, kar je imelo številne geografske in družbene učinke predvsem na Balkanu. Sedaj si prizadeva vstopiti v Evropsko unijo. Zaradi demografske, gospodarske in vojaške moči ter specifične geografske lege na dveh celinah je ta korak vreden širše geopolitične presoje. Poudarek je na teoretični in metodološki preučitvi turškega geopolitičnega položaja kot mostišča med Evropsko unijo in kriznimi žarišči, in sicer predvsem z vidika turškega priključevanja Evropski uniji ter same širitve Evropske unije. V metodološkem pogledu je izpostavljena presoja vplivov na sedanji geopolitični položaj Turčije. Nanj namreč vplivajo tako notranji (turški) kot zunanji dejavniki. Drugi ključni pojem je mostišče. Po eni strani lahko vloga mostišča za Turčijo predstavlja prednost, saj bi z vstopom v Evropsko unijo slednja postala eden od neposrednih dejavnikov na širokem območju med Balkanom, Kavkazom in Bližnjim vzhodom. Obenem pa prav bližina kriznih žarišč v regiji, ki bi s tem postala krizna žarišča na mejah Evropske unije, lahko pomeni oviro na turški poti v Evropsko unijo.

Ključne besede: geopolitika, politična geografija, mostišče, Evropska unija, Turčija, Bližnji vzhod, Balkan

Jani Kozina:**Življenjsko okolje prebivalcev v ustvarjalnih poklicih v Sloveniji*****Living environment of inhabitants in creative occupations in Slovenia****Doktorska disertacija:* Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 2013, 228 strani*Mentor:* dr. Marjan Ravbar*Somentor:* dr. Marko Krevs*Zagovor:* 25. 9. 2013*Naslov:* Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Geografski inštitut Antona Melika, Gosposka ulica 13, 1000 Ljubljana, Slovenija*E-pošta:* jani.kozina@zrc-sazu.si

Izvleček: Ustvarjalnost dobiva na poti v družbo znanja vedno večji pomen. V novejših razvojnih paradigmah se jo čedalje pogosteje omenja kot ključni dejavnik gospodarske rasti in razvoja mest, regij ter naprednih tržnih ekonomij na sploh. Številne empirične raziskave so dokazale, da je prostorska razporeditev prebivalcev z ustvarjalnim poklicem precej neenakomerna. Ob tem imajo pomembno vlogo različni dejavniki, ki ustvarjalno delovno silo v določeno okolje pritegnejo oziroma jo tam zadržijo. Doktorska disertacija je poizkusila odgovoriti na dve ključni vprašanji, in sicer, kje v Sloveniji prebivalci

z ustvarjalnim poklicem živijo in zakaj ravno tam. Analize prostorske razporeditve so pokazale, da so prebivalci z ustvarjalnim poklicem v Sloveniji tako kot drugod neenakomerno razporejeni. Nižja koncentracija je značilna predvsem za gospodarsko slabše razvite regije vzhodne Slovenije, večja pa za razvitejša regija zahodne Slovenije, med katerimi še posebej izstopa Osrednjeslovenska regija. Večja koncentracija prebivalstva z ustvarjalnim poklicem je značilna tudi za bolj urbanizirana naselja, čeprav po drugi strani novejši poselitveni procesi potekajo v smeri dekoncentracije iz bolj urbaniziranih tipov naselij v smeri redkeje poseljenih naselij. Med najpomembnejše dejavnike prostorske razporeditve prebivalcev z ustvarjalnim poklicem po naseljih bivanja v Sloveniji sodijo dostopnost do prostočasnih aktivnosti, kakovost bivalnega okolja, identiteta, dostopnost do delovnih mest in dostopnost do storitev.

Ključne besede: ustvarjalnost, ustvarjalni poklici, človeški viri, življenjsko okolje, regionalizacija, urbanizacija, Slovenija

Rok Ciglič:

Uporaba geografskih informacijskih sistemov za določanje naravnih pokrajinskih tipov Slovenije

Using geographic information systems to determine natural landscape types in Slovenia

Doktorska disertacija: Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 2013, 390 strani

Mentor: dr. Dušan Plut

Somentor: dr. Drago Perko

Zagovor: 18. 10. 2013

Naslov: Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Geografski inštitut Antona Melika, Gosposka ulica 13, 1000 Ljubljana, Slovenija

E-pošta: rok.ciglic@zrc-sazu.si

Izvleček: V disertaciji smo analizirali uporabo geografskih informacijskih sistemov (GIS) pri določanju naravnih pokrajinskih tipov Slovenije. Računalnik in digitalizacija podatkov omogočata uporabo geoinformacijskih orodij, s katerimi omilimo nekatere probleme pri določanju naravnih pokrajinskih tipov, predvsem objektivnost in preglednost. V disertaciji smo pregledali obstoječe klasifikacije, digitalne podatke ter geoinformacijska orodja, s katerimi lahko izdelamo tipizacijo in vrednotimo rezultate. Podatkovne sloje smo najprej ovrednotili z vidika uporabnosti za določanje naravnih pokrajinskih tipov. Nato smo z izbranimi sloji in orodji izdelali več tipizacij naravnih pokrajinskih tipov. Analizirali smo, kako se tipizacije med seboj ujemajo, poskušali pa smo jih tudi objektivno ovrednotiti. Osrednji del disertacije je bil namreč posvečen preučevanju usklajenosti različnih načinov ocenjevanja tipizacij. Ugotovili smo, da so načini vrednotenja med seboj bolj usklajeni pri vrednotenju modeliranih tipizacij, ki so izdelane z metodami nadzorovane klasifikacije, kot pa pri vrednotenju modeliranih tipizacij, ki so izdelane z metodami nenadzorovane klasifikacije. Pomemben del je predstavljala tudi analiza, kje so v Sloveniji območja, ki so po različnih metodah klasificirana v enak tip. S prekrivanjem več tipizacij, ki so izdelane z različnimi metodami, smo uspeli določiti območja, kjer so tipizacije bolj usklajene in, kjer so manj. V zaključku smo navedli prednosti in slabosti GIS-ov za določanje tipov ter predlagali postopke izdelave tipizacije.

Ključne besede: naravni pokrajinski tipi, tipizacija, geografski informacijski sistemi, metode nenadzorovane klasifikacije, metode nadzorovane klasifikacije, geografija, Slovenija

Lucija Miklič Cvek